

Slöjor på skolbarn är inte en religionsfråga

Svenska Dagbladet den 30 augusti 2019

År 2005 var jag som 19-årig student i Istanbul på väg med buss till campus. Jag satt längst bak med en tom plats mellan mig och en obekant man. Efter några hållplatser steg en kvinna i min ålder på bussen och gick fram till den enda lediga platsen mellan mig och mannen. Hon frågade om jag kunde byta säte och sätta mig bredvid mannen så att hon kunde ta min plats. När hon såg min förvirring pekade hon tyst på sin hijab. I hennes värld föll det sig naturligt att jag skulle sitta bredvid den främmande mannen. Jag var ju inte "modest" klädd, så varför skulle jag bry mig?

Hijab är mer än en enkel religiös symbol. Den islamiska traditionen betonar blygsamhet vad gäller utseendet – både för män och kvinnor. Koranen anbefaller inte bara kvinnor utan också män att "skydda sin blygsamhet", men slöjan som täcker många muslimska kvinnors huvuden är detta påbuds vanligaste och mest påfallande manifestation. En kvinna kan bära slöja av fler anledningar än det religiösa motivet: för att lyfta fram en identitet, för att passa in i det samhälle där hon lever, och ibland tvingas kvinnor helt enkelt göra det enligt lag eller krav från familjen.

En central aspekt av bruket att bära hijab är att det överskrider gränserna för den individuella handlingen. Klädesplaggets konsekvenser sträcker sig utöver den person som bär det. I samhällen som Turkiet, där det sekulära och det religiösa livet är åtskilt med en osynlig men knivskarp linje, identifierar slöjan inte bara den beslöjade kvinnan utan även den obeslöjade. Så är det även i några av de svenska invandrargrupperna.

Eftersom jag kommer från ett land där makthavarna ofta beslutar över kvinnors kroppar och liv är det för mig självklart att framhålla kvinnors rättigheter, inte minst deras rätt till att på olika sätt uttrycka sin religion. Som student i Turkiet protesterade jag när en 20-årig vän till mig inte fick bära slöja på campus. Och detta trots att hennes blotta närvaro skulle kunna innebära icke önskvärd moralisk övervakning även av mig.

Men frågan om huruvida vi bör tillåta barn att bära hijab i grundskolan handlar inte om religiös manifestation eller individuellt val. Debatten är klädd i religionsfrihetens skrud, men staten och samhället får aldrig se mellan fingrarna när barn sexualiseras. Vi måste göra allt för att stävja en framtid där flickor upplever det som sitt ansvar att nu och i framtiden anpassa sitt inre och sitt yttre för att reglera den manliga sexuella lusten. Att vissa föräldrar har denna åsikt betyder inte att skolan ska förverkliga deras önskemål.

Obligatorisk utbildning är inte till för att uppmuntra alla normer och värderingar som finns representerade i ett samhälle. Skolan är inte en ersättning för föräldraskap utan ett komplement som ska ge mervärde. Det är därför skolor har regler som inte alltid är förenliga med vanorna i varje enskilt hushåll. Dessa regler är utformade för att maximera barnens välfärd, inte för att gagna enskilda föräldrars uppfattning. Varför ska hijab vara ett undantag?

Özge Öner